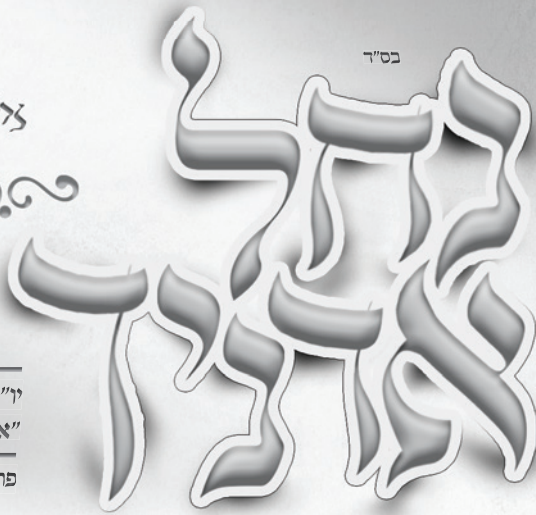

להגדלת נעים תורה וחסידי
מגדול היוצא מעוז

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פ"צ - שבת הגדול תש"פ • גליון מ"ג

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ח של ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת שבת הגדול תשע"ט מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ביטול קליפת הבכורה דקליפה

איתא בטור (או"ח סי' תל) דנקרא השבת "שבת הגדול", ע"ש הנס הגדול שנעשה בו, שהיו שיניהם כהות כשראו המצרים את ישראל קושרין הקרבן למטותיהם ולא יכלו לעשות להם דבר. או כמ"ש התוס' (שבת פ"ג) עה"פ למכה מצרים בבכוריהם שנלחמו הבכורים באבותיהם ע"ש. וצ"ב, אחרי שהורגלו במעשי ניסים גדולים ומופלים בשידוד כל מערכות הטבע, מה ה' נחשב להם נס גדול מה שלא יכלו המצרים לעשות להם דבר. וכי במכת חושך יכלו להרע להם כשראו ישראל את כל מטמוניותיהם, וכן בשאר מכות שהי' נגוף ורפא.

וכפי הנראה באותה שעה ה' קטרו גדול, כי העבודה זרה שעבדו לה במצרים, הי' ע"י בכורים, שהיו הכומרים, ולכן הוצרכו הבכורים של ישראל לשמירה גדולה לבלי מכת בכורות, ולכן הבכורות מתענים בע"פ, כי הי' אז הקטרו הללו עו"ז והללו עו"ז. **וברבינו יונה** (פ"א דברכות) כתב ע"ד הגמ' דכיון דתקנו לומר השכיבו כגאולה אריכתא דמיא, והטעם שאינו הפסק בין גאולה לתפלה, מפני שבשעה שעבר ד' לנגוף את מצרים היו מפתחין ומתפללים לבורא לקיים דברו, ושלא יתן המסחית לבא אל בתיהם, שדרך הצדיקים שיראים תמיד שמא יגרום החטא, וכנגד אותה תפלה התקינו לומר השכיבו, שיצילנו ד' מכל דבר רע וישמור צאתנו ובואנו. וכיון שהתקינו לאמרו כנגד מה שהי' בשעת הגאולה, לכן כגאולה אריכתא דמיא.

כי בעת ההוא נתגלה שאע"פ שגם בכורי ישראל הי' עו"ז, מ"מ לא עבדו אלא מתוך שעבוד וטירוף הדעת. ויתכן שהבכורים המצרים רצו לעכב בעדם, האיך יעיזו לפגוע בטלה בכור המזלות בשעת תוקף מזל טלה. והיו שיניהם כהות ולא יכלו לומר להם דבר. וזה גופא הי' הנס, שלא יכלו לבלבל אמונתם, קרוב הי' התחדשות אמונתם בה' אחד, והיו עלולים לבלבלם, ומאת ד' היתה זאת להציל קדושת שמות ישראל.

ובאוה"ח הק' איתא שקליפת בכורת מצרים נלחמה בקדושת בכורי ישראל, ובמכת בכורות נתבטל קליפה זו. ובספה"ק איתא שהמכה העשירית הי' נגד הכתה, כי הי' מתתא לעילא, וזה הי' גמר הוצאת ישראל מקליפת מצרים, והגמר קשה מכולם, ובפרט שהוא בשורש הרצון. והי' צריכים לנס גדול להכנעת קליפת הבכורה, ובשבת הגדול האיר קדושה זו (מקצו של יו"ד שהוא נגד הכתה, כי ד' פרשיות הם כנגד ד' אופיות שם הוי"), ולא יכלה קליפת הבכורה לומר דבר, וזהו הנס הגדול.

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאצרותיו של
הגה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

גדלות שבת הגדול הנס הגדול שנעשה באותו שבת והשפעתו לדורות

תוקף הנס בשבת הגדול

הנה בטעם שנקרא השבת "שבת הגדול" מובא בטור סימן ת"ל ובדעת זקנים מבעלי התוס' (שמות י"ג) ובשבלי הלקט סימן ר"ה שזה על שם הנס הגדול שנעשה בו, שכיון שפסח מצרים היה ביום חמישי (שבת פ"ז ע"ב) אזי יום לקיחת השה לקרבן פסח הוא ד' ימים קודל"כ בעשור (שמות י"ג) שחל להיות בשבת. ובנ"י חששו מאד. וכדי להבין מדוע כ"כ פחדו בני"י שייסקלום המצרים נביא את המובא בספר **חסידים** (סימן תתשנ"ה) שבמצרים כ"כ החשיבו את הכבשים שהיה להם לחש שלחשו באזון הטלה, ואז היה יוצא שד מתוך האזון ואומר **עתידות!** ולכן צוה הקב"ה לקשרו לכרעי המטה ודוקא לעשות הכל מתוך בזיון. ובספר **מזמרת הארץ פ'** בא מוסיף על הספר חסידים שלכן כתוב "משכו וקחו" וכו' "ושחטו הפסח" - היינו לשחוט אותו ע"ז שיש לו פה - **שחט!**

ומובא בספר המנהגים לרבי אייזיק מטורנא זצ"ל, שהציווי "משכו וקחו לכם צאן" (ב"ב ט"ז) הכונה שהיו צריכים למושכו ולגוררו על גבי קרקע ולקושרו אח"כ לכרעי המטה לבזות אלהי מצרים לעיניהם.

וכן מובא בחיזקוני (ב"ב ט"ז) שזה הטעם שהיו צריכים לאוכלו עם מרוה, שזה דרך בזיון שאוכלים האיליל שלהם עם דבר רע ומר ולא עם דבר חשוב ומתוק. ובזה"ק פ' בא דף מ"א ע"ב שזה ג"כ הטעם של "**ועצם לא תשברו בו**" שעיי"ז יהיו העצמות מושלכים בשוק ובאו כלבים והיו גוררים אותם ממקום למקום וזה היה קשה להם מכל! וכן מובא **בדעת זקנים** ובאבן עזרא שאמאונה הטעם היה צריך להיות מקרבן פסח שלם ראשו על כרעיו ועל קרבו, כדי שיראו כל הזמן שזה אילילם, והצליה באש גורמת שהריח נודף, ונצלה באופן מגולה לעין.

ומובן א"כ מדוע חששו בני"י כ"כ ליקסלם את מצוות קרבן פסח עם כל הלכותיו, שאיך יתכן שיעשו כך ולא יסקלום מצרים.

ואמר הקב"ה לישראל, עתה תראו הפלא אשר אעשה לכם. כאשר לקחו הפסחים היו הכבשים ועימם, ולמרות שמעו מצרים ומעיהם נחתכות מרוב יגון וכעס לא יכלו להזיק לבני"י מאומה, וע"ש הנס הזה קוראים אותו "שבת הגדול".

טעם ציון הנס בשבת דייקא

והנה מקשה ע"ז הבית יוסף (פא"ח סימן ת"ל) שא"כ צריכים כל הד' ימים אלו - להקרא "ימים הגדולים" שבכולם נמשך אותו נס. ומתוך שעיניק הנס היה ביום הראשון שראו הלקיחה בפעם הראשונה ולא יכלו לעשות לבני"י כלום! אבל אח"כ בשאר הימים כבר נתרגלו. וע"פ דברנו הנ"ל לכאורה צ"ע שעיניק הבזיון היה אח"כ בצליה ובאכילתו.

והנה מובא בדברי יואל פשט נפלא שעל פי דבריו יתיישבו דברי הבית יוסף, הנה מכת חושך היתה לכו"ע רק ששה ימים, ונחלקה לשני חלקים שלשת הימים הראשונים שהיה חושך פשוט, והג' אחרונים היה כפול ומכופל. וכן היה למכת חושך ג"כ תועלת לבני"י שלא יראו המצרים איך שבנ"י קוברים בג' ימי האפילה ארבעה חלקים מחמשה מבני"י ר"ל, וכדי שיוכלו לראות מה יש לכל מצרי במטמוניו. אבל זמן המכה, לרבינו בחיי היה זה **בחודש אדר**, ולרמב"ן

והנה באוה"ח הק' פ' בא כ' וז"ל "והנה אין כונתם ז"ל לומר ח"ו שהיו עובדי ע"ז, אלא לצד שהיו ביניהם, מבלי ידיעתם, יעשו חוקים של ע"ז בפרטי המלבושים והמאכלים ודברים הרגילים", ע"ש. והי' הצווי לעקור השורש, כי העוקר ע"ז צריך לשרש אחריה.

ענין התיקון בנאות ולה"ר ורכילות

וממילא שייך ענין זה גם אצלנו, הגם שבטל יצא דע"ז. אמנם כל המתגאה כאילו כו' וכל הכועס כאילו וכו'. ומכיון דכל בן נכר לא יאכל בו, ממילא צריך שבת קודם לכן להשבית שורשי ע"ז המסתעפים לכמה ענינים. ואיתא בסה"ק כי כל בחי' של כוחי ועוצם ידי, הוא מבחי' רהב של מצרים שאמר פרעה לי יאורי וכו'. ובלתי שייך להתקרב לחג הפסח, לאכילת מצה וק"פ, לפני שמשרשים ענינים אלו.

ובכלי יקר בפרשתו כתב דעון מצורע הוא לשון **הרע, גסות הרוח, וחמדת הממון**, וצפרים מכפרין על שלשתן, מעשה פטיט, מתגאים כצפרים עפות, וחמדת הממון - אל תיגע להעשיר כי עשה יעשה לו כנפים. ויעוין שם במתק לשונו, האיך שיישב סיפור דההוא ורול המובא במדרש רבה (ט"ו) שהכריז "מאן בעי למזבן סם חיים" עם הגמ' דע"ז (ט"ו) בהכרזת רבי אלכסנדר השכרז "מאן בעי חיי", לבאר החילוקים, דהרוכל הי' בעצמו רכיל, ולכן נקט "סמא דחיי" כי רצה לומר שהוא רפואה גם למי שדיבר כבו. ולכן הי' סבור שאינו נוגע לרבי ינאי, כי הי' סגור בטרוקלין רחוק מלה"ה, והוא הי' מכריז דייקא סמוך לציפורי, המפספטים כציפורה. (ואולי לכן אמור רבי יוסי ששתק "נגלה לציפורי", שם ילמד לדבר), והוא לא הי' צריך להוסיף "שמא אגרה בשינה" כדרך שאמר רבי אלכסנדר, כי לרפואה, ודאי ברוח שצריך תורה לת"ה, או שברון רוח לע"ה, כמ"ש בערכין טו: מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברות. אם ת"ח הוא יעסוק בתורה, ואם ע"ה הוא ישפיל עצמו. וזהו שאמר רבי ינאי שלא הי' יודע כונת הפסוק שומר פיו ולשונו", כי מה הוסיף שלמה המלך ע"ה על דברי אביו דוד המלך ע"ה "מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע", אם כונתו למי שלא דיבר עדיין. וע"כ דבר הרוכל, שמועיל תשובה גם למי שדיבר.

והנה הדרשן רבי יוסף מפוזנא אמר דלכן דרש כן בגלילות ציפורי, דהנה אמרו "היא חלקי ממוציאי שבת בציפורי", שהיא על ההר ויוצאת

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרנן רבוה"ק זי"ע

בחודש ניסן, ומוכיח הדברי יואל כרמב"ן, שהרי לרבינו בחיי שהיה באדר, א"כ אח"כ יכלו המצרים לראות שחסר רבים מבנ"י (ויש דיעה שדוק א' מ-50 זכה לצאת) שנפטרו ממגיפה נוראית שלא היתה מתחילת הבריאה. וע"כ מכריע ססדר הדברים היה כך: **מכת חושך** התחילה ג' ימים קודם שבת הגדול בימי ד' ה' ו' בשבוע, וז' ח' ט' לחודש. ובאותם ג' ימים נפטרו ונקברו כל ה-80% מכלל"י: אבל בגלל החושך - לא ידעו מזה המצרים. ואח"כ היה שבת הגדול ב' ניסן שא"ל לקבור מתים ולפתוח כספות. א"כ אין צורך שיהיו המצרים במצב של חושך, לכן נפתחו עיני המצרים וראו את בזיון לקיחת אליהם וכפיתתו למטת היהודי, וכבר לא ראו כלום זולת זאת מרוב צער.

ואח"כ בימי א' ב' ג' בשבוע - י"א י"ב י"ג בניסן היה החושך החזק שיראו בני"י את כל המטמוניות, ובוים י"ד ניסן כשהתחילו המצרים לראות כבר היה כבר הרבה ערב רב שבאו להתחבר לכלל"י, ולא ראו שחסר מבנ"י שעי"ז נתמלא החיסרון.

ולפי"ז ג"כ מיושבת קושית הבית יוסף שרק בשבת היה הנס, שבשבת יכלו המצרים לראות, ובנס לא יכלו לעשות לבנ"י כלום, אבל אח"כ לא היה הנס הזה, כי לא ראו כלום בגלל מכת חושך!

וכן לפי הדברי יואל מתיישבת קושית האוהב ישראל (לוקיטי נ"ך - השמטה לשבת הגדול) שאמנם מבינים אנו שנקרא הגדול ע"ש הנס הגדול, אבל מדוע קבעו את הנס לשבת דייקא, הגם שאמנם אז זה היה בשבת, אבל היה צריך להיות כל שנה בתאריך י' ניסן שיקרא יום הגדול כדרך כל נסים שקבועים לפי יום החודש.

אבל לפי דבריו מיושב שפיר, שדוקא בגלל שבת קודש שבו אין בחושך מטרה נחוצה, נפתחו עיניהם לראות, זה מה שגרם לנס הגדול שלא יכלו לעשות כלום!

אלא שהשתא נשאר עדיין צורך ללבן ענין שמעורר בקדושת לוי שאמנם היה שם נס גדול שהמצרים לא יכלו לפגוע בבנ"י כמוכא בספר הפרדס ובשיבילי הקלט שכולם נפלו בחולי רע ומר מפני הכעס וכן לא יכלו להזיק לבנ"י. אבל בכ"י תמוה שעבור זה נקרא "הגדול", וכי היה גדול יותר משאר ניסים שעשה השי"ת עם עמו ישראל? וכי קרי"ס לא גדול יותר.

קרב"פ בשח דייקא לבטל הע"ז

וכדי להגיע להסבר נקדים תחילה בדברי הגמ' פסחים (דף ג' ע"ב) במעשה שבא לפני ר' יהודה בן בתירא גוי שהתפאר שמצליח להערים ולהסתיר זהותו ולאכול מקרבן פסח אע"פ שנאמר בו "כל בן נכר וכל ערל לא יאכל בו" (סמות י"ג-ט), ואנא קאכילנא משופרא שופרא. אמר לו רבי יהודה בן בתירא וכי האכילון מהאליה, ומבאר המהרש"ל שהטעה אותו ר' יהודה בן בתירא שישחוב שכל האיסור להאכיל לבן נכר הוא רק מהמובחר שזה האליה. ומוסיף המהרש"א שרבי"ב הבין שג"כ הגוי סבור כך, שהרי התפאר שהאכילוהו דייקא מהמובחר. ולכן טען לו שהאליה היא המשוחתת האמורה, ובה שלא קיבל ממנה ראייה שלא הצליח להטעותם. וכאשר ביקש בחבורתו מהאליה אמרו לו אליה עולה לגבוה קא סלקא, ושאלו אותו מי אמר לך לבקש מהאליה ענה ריב"ב, והבינו שיש דברים בגו, וכאשר בדקו וגילו שהוא גוי הרגוהו.

ובתוס' שם (ד"ה מאליה) הקשה מהיכן ידע ריב"ב שהגוי יקריב טלה, אולי יקריב גדי עיזים שג"כ כשר לקר"פ, והגדי אין אליהו קריבה, ומתרץ שרוב פסחיהם היה טלה!

ולכאורה צריך עיון שמוכא באור החיים הק' עה"פ "מן הכבשים או מן העיזים תקחו" שכבר כתי' "ויקחו להם איש שה לבית אבות", אלא לומר לך שאפילו כשיש כבשים ויכל לקחת עיזים לכן סמך תקחו אל העיזים, שאין הידור לכבש על עז. וכן מצינו אצל רבקה שבקשה מיעקב שיקח שני גדיי עיזים ופרש"י א' לפסח וא' לחגיגה וא"כ מנין לתוס' שרוב פסחיהן כבשים היו.

ומביא הרש"י בפסחים על הגמ' שחגיגת ארבעה עשר בא מהכבשים ומן העיזים. ואומר שהגמ' רוצה לומר בזה חידוש שהיה הוא אמינא שכמו שבפסח יש עדיפות להביא כבש יותר מעז, אזי ג"כ חגיגת י"ד שנאכל לצורך הקר"פ ג"כ יש הידור להביא דובקא כבש, וקמ"ל שבשלמים אין שום הבדלה, ורק בקרבן פסח היה הידור דובקא. והסיבה לכך מובא ברמב"ן שכיון שהע"ז של מצרים הוא טלה, וכן בני"י עבדהו בגלותם היה ענין מה שיותר לעשות ביטול מאותו ע"ז. ולהראות שאעפ"י שמזל ניסן טלה, ושחטו את הטלה בשיא תוקף מזל טלה, שהוא בט"ו לחודש, ועכ"ז יצאו ממצרים. ולכן יש הידור להביא קר"פ דוקא כבש. והנה בזה גופא שהקב"ה נתן שתי אפשרויות לקחת לקרבן פסח או מהכבשים או מהעיזים, וכדברי האוה"ח הק' שהקב"ה הדגיש שאין הבדל ממש, א"כ יכלו בני"י לבחור לקחת עז ואז לא היו נכנסים לסיכון של מלחמה מול המצרים.

אך בני"י לא נתייראו מהמצרים בכלל, ולקחו דוקא כבש אליהם הנערץ של מצרים וכדי להניס אצבע בעינו של המצרי, בזה היה חידוש שבנ"י הבינו מעצמם שלמרות שאפשר להביא מהעיזים - לוקחים דוקא מהכבשים!

לאן אתה הולך ולפני מי אע"ל דין וחשבון
ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור, והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה (ויקרא ג' ד-ה). אמר בדרך מוסר: כל אדם עליו לזכור כי יבוא זמן אשר "ופשט את בגדיו", רמז ליום המיתה. "ולבש בגדים אחרים", לבישת התרכיין. "והוציא את הדשן", רמז על הגוף שהוא כפסולת אחרי שהנשמה עולה למעלה. "אל מחוץ למחנה", לבית מועד כל חי, שהרי אין עושין בית החיים בתוך העיה. "אל מקום טהור", שנקרא "דאס הייליגע ארט" (האדמה הקדושה); "והאש על המזבח", אש של גיהנם, "תוקד בו לא תכבה", על כן לכה ונשובה אל ה'.

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע)

שמירת המלאכים מידי חימוץ

לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה מאשי וגו' (ויקרא ג' ז). פירוש, לא תאפה חמץ הנה כל איש ישראל משתדל בפסח שיהי' הכל על צד היותר טוב בכשרות עד שידו מגעת, אבל עוד צריך לזה סייעתא דשמיא, וזהו "חלקם" שיהיה "חלק" בלי שום חשש, "נתתי אותה מאשי" היינו המלאכים (זוהר פרשת בהר, ח"ג קי ע"א), הם ישמרו אותנו שלא יבוא לידי חימוץ.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבוניא זי"ע)

עונה המביאה לידי שלימות

ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלואיכם וגו' (ויקרא ח' ז). [פירוש, ומפתח אהל מועד לא תצאו] היינו שצריך איש הישראלי להיות עומד כל ימיו אצל הפתח, ולהחזיק עצמו שעדין לא עשה כלום בעבודת השי"ת. ושבעת ימים רומז לימי חייו של אדם 'שבעים שנה'. (עין תהלים צ' ז), עד יום מלאת ימי מלואיכם פירוש 'מלאות' הוא לשון שלימות, שעל ידי זה תזכו לבוא אל שלימות הנפש.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבוניא זי"ע)

דרכי העליה בעבודת ה'

זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הבוקר (ויקרא ג' ה). זאת תורת העולה, כי האדם צריך להתעלות תמיד, שהרי הוא נברא להיות בבחי' מהלך, ולא כמלאך שהוא בבחי' עומד (עפי"ז זכריה ג' ה, ומה שהי' לו נפילה בשמירת מחשבתו, הוא כדי שיתגבר ע"ז ויתאמץ לעלות יותר מבתחילה. ואין לתאר את גודל התענוג שיש להשי"ת מזה, כשרואה שהאדם מתגבר על המניעות ומתעלה יותר ויותר. ולזה נאמר כאן לשון זירוז, כי צריך האדם לזוז עצמו להחלץ מבלבולי המחשבות, ולטהר ולקדש עצמו, ועוד יעלה בידו שבח יתר על היציאה, ע"י שיתעלה ויתקדש יותר מאשר היה בתחילה.

והעצה לזה הוא "על מוקדה", להיות בווער בקרבו אש יוקדת להשי"ת, כי בכח התלהבות קודש לד' שורפים ומכלים כל שאר התלהבות, ומכח זה באים ליראת שמים. "על המזבח", לזבוח את היצר בתמידות, להכניעו ושוב להכניעו, "כל הלילה", כל זמן שהנפש שלו מצויה בחשכות, שהחומר מסתיר על אור הנשמה, והיא שרויה בגלות ובמיצר הגוף. וצריך להתייגע לעורר כוחות ההתלהבות הטמונים בנפשו, כל זמן גלותה הנקרא לילה, "עד הבוקר", עד שיאיר עליה אור הבוקר ויקויים בו (תהלים סט, ט) "קרבה אל נפשי גאלה".

(כ"ק מרנן רבינו הנחל יצחק זי"ע)

סגולת השמירה בשבת הגדול

שבת הגדול מסוגל להשפיע הגנה ושמירה לישראל. כי אז הי' הנס שראו המצריים את הטלה קשור אל המיטה והיו שנייהם קהות ולא יכלו לעשות דבר. וכח זה הושרש בשבת הזו לדורות עולם, שישפיע תמיד שלא יוכלו אומות העולם ושונאי ישראל שבכל דור ודור לעשות שום דבר רע לישראל, לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי (שעי"י, יא ט) בעזה"י.

(כ"ק מרנן רבינו הנחל יצחק זי"ע)

נערך ונקלט ע"י הרב יוסף לייפער שליט"א

אמרים ערבים ממאורי החסידות

ערבי נחל

חומרת הרהור הלב

דבר אל אהרן כו' זאת תורת החטאת כו' במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת (ויקרא ג' יח). ר"ל שכל דבר ודבר שיש בו נדנדו חטא, אף שאינו אלא כדוגמת הרהור הלב - שעולה בא עליו, יאה נחשב בעיניך כאילו עברת על חטא, שיש בו חיוב חטאת, וזהו במקום ר"ל, באותו דבר ונדנדו חטא, אשר תשחט העולה עליו, תשחט החטאת יהיה חשוב בעיניך כאילו נתחייבת חטאת לפני ד' - ר"ל דע לפני מי חטאת ועד היכן הפגם הולך לפני ד' למעלה, קודש קדשים היא - ר"ל המדרגה הזאת היא ק"ק.

(נעם אלימלך)

הנהגה בעת השכחות

כל הלילה עד הבוקר (ויקרא ג' יט). היינו בכל עת שחכות של האדם כשאינו מאיר לו, יכול הוא במוקד שלו, זיק דער הארעוויין, עד הבוקר, עד שנעשה לו בוקר ומאיר לו, ועם מה, על המזבח, היינו במה שהוא זובח את יצרו.

(בית אהרן)

אכילת מצה בשורשה העליון

מצות תאכל במקום קדוש (ויקרא טו). כתיב בלשון נפעל, הענין בזה כבר בארנו, כי כל המצוות שהאדם עושה בכוונה למטה הוא מעורר דוגמתו להיות נעשה למעלה וז"ש אשר קדשנו במצוותיו, וזה האמור כאן, שיהי' אכילת מצה בכוונה הראוי' לעשות היחוד למעלה, שיהיה נאכל מצה הרוחני למעלה כמוה במקום קדוש, כמוה ג"כ.

(תפארת שלמה)

הכנעת היצר ע"ע התורה

צו את אהרן וגו' (ויקרא ג' כ). אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות, אר"ש ביותר צריך לזוז וכו' (רש"י). וקשה הלא כל המצוות נאמרו לקיים לדורות עולם, ומה חסרון כיס שבקרבן עולה, הלא יש כמה מצוות שיותר צריך לחסרון בשבילו, ולא נאמר בהם צו לשון זירוז, וי"ל כי התורה שנתן לנו ד', עיקרה שע"י נכניע את היצה"ר, וכו', כי המאור שבה מחזירו למוטב, וכו' שע"י התורה יוכל האדם לידבק בד' שהוא נעלם בתוכו, וזהו תורת העולה שע"י יוכל להתעלות למעלה.

(מאור עינים)

נערך ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

תפילה ביחידות

ישתדל כל אדם להתפלל בבית הכנסת עם הציבור ומצינו שהפליגו חז"ל (ברכות ה) בגודל מעלת התפילה בציבור, ובאופן זה התפילה נשמעת ביותר. והצריכו לטרוח עבור כך שצריך ללכת כשיעור ד' מילין (72 דקות) כדי להתפלל במנין. אמנם עתה, שיש חשש סכנה בהתכנסות אנשים יחד, והרחיבו ביותר עד כדי מניעה לצאת איש מביתו, וכיון דבתפילה ביחידות בבינו יש להעיר ולהאיר כמה פרטי הלכות שאינם שיכוחות או משתנות לפי המקום והזמן, לכן נבארום בס"ד אחד לאחד:

קביעת מקום לתפילה

צריך שיקבע מקום תפילה גם בביתו, באופן שלא יפריעוהו בני הבית בתפילתו:

יש לזהר שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הקיה, והיינו דבר שגבוה לפחות עשרה טפחים ורחב ארבעה. ואם הוא דבר קבוע, כגון ארון וכדומה, אינו חוצץ. וכן דבר שמשמש לצורך התפילה כגון שולחן או סטנדה אינו חוצץ:

אסור להתפלל כנגד תמונות וציורים התלויים על הקיר, שעלולים להפריע לכוונה בתפילתו, אלא אם כן הם גבוהים למעלה מקומת אדם.

אין להתפלל כנגד מראה שמשתקפת בה תמונתו, גם אם עוצם את עיניו, מפני שנראה שמשתחוה לבבואתו. כמו כן, יש להזהר שלא להתפלל כנגד חלון בשעת חושך אם בבואתו משתקפת ממנו, או דלת זכוכית שבארון הספרים.

יש להזהר שלא יתפלל במקום שיש בו ריח רע, או כביסה שיש בה ריח רע, או תינוק עם טיטול המריח, ובכל אלו צריך להרחיק ממנו די אמות.

אם מפריעו תינוק באמצע תפילת שמונה עשרה, מותר להשתיקו אך לא יפסיק בדיבור. ואם לא די בזה, טוב שימהר בתפילתו ולא יזוז ממקומו, וכל שכן שלא יפסיק בדיבור. ואם אינו יכול לכוון כשמזדרז, ילך למקום אחר ויתפלל ולא יקצה.

זמן התפילה

יש מעלה מסויימת בתפילה כוונתיקין בימים אלו, שכן תפילה כוונתיקין עדיפה על תפילה במנין. אבל אם משום כך יחסר לו אפילו משהו בהכנות לתפילה או בישוב הדעת בתפילתו, לא יתפלל כוונתיקין:

סדר התפילה

אם באותו הבית ישנם כמה מתפללים, יש בזה משום 'ברוב עם' שיתפללו באותו מקום ובאותו הזמן. כמו כן, חשוב מאד להתפלל יחד עם הילדים ולשתף אותם יחד בתפילה [לדוגמא, אחד מהילדים יהיה חזן

'שומר'. בימים אלו ניתן לסמוך לכתחילה על צלצול שעון מעורר בפלאפון להזכירו להתפלל כשיגיע הזמן.

אין צריך 'התרת נדרים' על תפילה שלא במנין, משום שאין אנו רוצים לבטלם אלא מחמת סיבה, ודעתנו לחזור לתפילה בציבור כשבקרוב תבוטל הסיבה.

בימים אלו חשוב במיוחד להקפיד על השלמת 'מאה ברכות' ו'השעים אמנים', מפני שאין מתפללים בציבור. ובפרט בשבת. וכידוע שדבר זה תיקן דוד המלך ע"ה בזמן המגיפה כדי לבטל כל גזירות רעות מלפנינו. [רצוי שכל אחד יבדוק וימנה ברכותיו שבכל יום, ובפרט בשבת].

תפילה בציבור

אף שנתבאר לעיל שפטורים אנו לגמרי בזמן זה מתפילה בציבור, מכל מקום אם רוצים עשרה אנשים להתצטרף ולהתפלל יחד על ידי שרואים אלו את אלו מהמרפסות והחלונות, נחלקו הפוסקים אם מועיל ככהאי גוונא להתצטרף למנין (בסימן כ"ה), ואפשר לסמוך על זה בשעת הדחק כזמננו שאין אפשרות להתאסף כמנין, ואפשר לומר קדיש וקדושה וברכו. ומפני שנחלקו הפוסקים אם מועיל צירוף כזה למנין, אם רוצים יכולים לעשות כן, אבל אין חיוב לעשות כן בזמן זה שאין חיוב להתפלל בציבור.

לכתחילה נכון הדבר שהשליח ציבור יראה את כל עשרה המתפללים.

כשמצטרפים באופן זה ש'רואים אלו את אלו', נחשב זה כצירוף גם לענין 'קריאת התורה', באופן שישנם במקום אחד שלשה אנשים שהם יהיו שלוש העולים לקריאת התורה, וצירוף העשרה יהיה על ידי 'רואים אלו את אלו'.

אם אין המצטרפים ישנו רחוב המפסיק, נחלקו הפוסקים אם מצטרפים למנין.

ומכל מקום צריך להקפיד שלא יהיה דבר מטונף (אשפה, צינור ביוב וכדומה) ביניהם, שמהווה הפסק ומבטל את הצירוף. אבל מי שהתפילה במרפסת מבלבלת אותו ומפריעה כוונתו, עדיף שיתפלל בביתו.

קידוש לבנה. אין צריך לאמרו בעשרה, אלא משום 'ברוב עם', ולכן אפשר לצרף כמה אנשים ממרפסות וחצרות וחלונות יחד. ועדיף שיאמרנו בשלשה יחד.

ההולך לדרכו ושומע דבר שבקדושה, מותר לענות, ויש אומרים שנחשב בזה כמתפלל עם הציבור. אמנם אם יש דבר טינוף בינו לבין הציבור, או שיש שם גוי, נחלקו הפוסקים בזה, והכרעת המש"ב לענות איש"ר וקדושה, אבל ברכו לא יענה.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לרחם עלינו ועל פליטתינו ולמנוע משחית ומגפה מעלינו ומעל כל עמו בית ישראל, ונזכה לקיים המצוות כהלכתן, ונזכה בקרוב לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

מכאן ראינו שזה דיבור חביב לבני", שרצו לעזוב ידיהם מע"ז, ולזה באמת בש"ק י' ניסן קיבלו מוחין גדולות לעשות הפסח באופן של ביטול הע"ז באופן מוחלט ללא פחד ומורא. ובמדרש אי" שיעבודה זו שעשו באותו שבת לקחת השה וכו' נחשב להם כתשובה מאהבה, שהפך את כל הזדונות - שעבדו בכל השנים בי"ד ניסן ע"ז - לזכות! (ובת"ס מבאר שזה הפסח 'החודש הזה לכם', שרק למשה ואהרן נחשב הקר"פ לזכר חוש בפנס הראשונה, שלב"ב כל אותם הקבוצות לע"ז נהפך הכל לקבוצות פסחים, מכל אותם שנים שעשו לע"ז ר"ל).

והשתא נבין מה שתוס' אומר בפסחים שרוב פסחיהם היו כבשים, שדוקא בגלל שלכתחילה היה אפשרות לקחת ג"כ מהעזים והם בחרו לבטל הע"ז ע"י לקיחת כבש, א"כ לדורות היה חביב ומהודר לישראל להביא קרבן פסח דוקא מהכבשים ולא מהעזים.

בתוך הדינים רחמים מוסתרים

ונסיים במה שכ"ק ארמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל אמר לאחר החורבן ששם איבד ר"ל את כל משפחתו, שענין שקורין "שמע ישראל" בכיסוי העיניים, דוקא שיהודי מכריז אז ואומר: ה' - הוי"ה - מידת הרחמים, ואלוקינו

המשך מעמוד ב'

<<<

חלוקי הנחל

מוחין גדולות ע"י ביטול הע"ז

וכאן נבוא לדברי הקדושת לוי, שהנס היה שקיבלו באותו שבת מוחין גדולות, וכאשר יש מוחין גדולות ומשיגים גדלות ה' אזי אין שום מורא ופחד משום דבר מגודל השגתם שקיבלו באותו שבת קודש. ומתאימים דבריו הק' עם דברי הדברי דוד עה"פ של פ' החודש וציווי קר"פ "דברו אל כל עדת בני" ואמר רשב"י שחלקו משה ואהרן כבוד זה לזה והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים! שלכאורה צריך להבין על מה עשה ה' ככה ששמעו פרשה זו בשני קולות של אהרן ומשה יחדיו. ומבאר הדברי דוד ע"פ הגמ' שחרי קלא לא משתמע, חוץ מדבר חביב שאפשר ג"כ בתרי קלי. וזה מה שהתורה מציינת כאן, שלכאורה מאחר ובנ"י היו במצרים עובדי ע"ז ובאים לומר להם "משכו וקחו לכם צאן" בשתי קולות, שאם היו דבוקים וחפצים בע"ז לא היה זה דבר חביב שיוכלו לשמוע בתרי קלי, וכיון שכתוב מיד אח"כ "וילכו ויעשו בני" כאשר צוה ה' את משה",

השבת מאוחר, וכיון שיש שבת ארוכה צריך יותר שמירה מלה"ה, וכמו שרמזו בפסוק לא תבערו אש וגו' ביום השבת, דאז דייקא צריך שמירה ממחלוקת. מעתה י"ל שרק עתה הוסכם לעשות שבת הגדול, כיון שזכו לטהרת איזוב, וטהרת פ"ה ס"ח, ממילא שפיר דמי להוסיף מחול על הקודש.

ובשבת בעת התפלה נתחדש לי בעזה"ק, עה"פ "מי האיש החפץ חיים", כדברי הרוכל שאמר שמועיל תורה לתשובה על לשון הרע. וזהו "סור מרע ועשה טוב", אין טוב אלא תורה, כדאיתא בכלי יקה. אמנם זהו מועיל לצדיקים העוסקים בתורה, וזהו "עיני ד' אל צדיקים ואזני אל שועתם", אבל אותם שהם בעוה"ר בגדר ע"ה, וכי יגזר דינם להכרת רח"ל כמ"ש יכרת ד' וגו' וזהו "פני ד' בעושי רע להכרית מארץ זכרם", אמנם גם אלו אם צעקו מנהמת לבם "וד' שמע ומכל צרותם" - היינו דרעתם, "הצילם", כי יש להם עצה להנצל ע"י שבירת הלב, וזהו "קרב ד' לנשברי לב ואת כדאי יושיע" כי שבירה מועיל גם לכלי חרש וכנ"ל.

ביטול קליפת הגאווה ביצי"מ

והנה מרע"ה אמר אכן נודע הדבר, וכ"ר ש"י שלא הי' יודע אמאי אין ראויים להגאל עד שראה שיש ביניהם לה"ה וק' הרי הי' בהם חטא ע"ז. אכן כתיב חבור עצבים הנח להם. וביאר אאזמו"ר זי"ע, דמי שאינו מאמין באמת, לא יוכל להיות לו חיבור עם אחרים, כי מתגאה וקועס עליו, ובע"כ שאינו ע"ז אלא לפניו. ויתכן שלכן הי' בשחיטת הפסח טבילת איזוב, שמרמז לענוה שבה גם בכפרת מצורע, כי הגאות גורם לדלטוריה, וביטול הע"ז צריך יחד עם ביטול הדלטוריה הבאה מחמת גאווה. ולכן צ"ל הפסח דוקא בחבורה. והיה זה לאות שלא עבדו אלא מתוך טיוחף הדעת.

והנה במצורע הי' משליך גם ארז וגם איזוב, והרמז בזה, שמ"מ צריך גם קצת תקיפות דקדושה, ויגבה לבו בדרכי ד'. ומ"מ במצרים לא הי' רק איזוב בלבד.

וי"ל עפ"ד הרמב"ם שמי שהי' לקוי בגאווה צריך קודם לעקרו על הצד ההפכי ואח"כ יוכל לבא למדה בינונית. (ואע"ג דהרמב"ם ס"ל דבגאווה קיימ"ל לא מניה ולא מקצתיה, נראה הכונה דבחיבונות עכ"פ צריך מדה בינונית, שלא לכוזב עצמו לגמרי, ובהתחלה גם זה צריך לטרוח לגמרי).

ולכן מצורע שנתרחק ע"י הנגע, וקרע בגדיו וישב בצער ובשפלות, כשנפא אומרים לו שיקח גם ארז, ולא הי' בשפלות לגמרי, אבל במצרים שהי' או תחלת הקדושה הי' צריך לשרש הגאווה לגמרי. ולכן אין היתר גם למשהו.

וזהו ששואלין "שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה", שבכל קרבן תודה יש גם חמץ הרומו לגאווה, וד' צריכין להודות מרמז על שפלות בד' יסודות פגם העפר או הרוח וכו' כדאיתא בהקדמה לתולדות, ואמאי שם מביא תודה שיש בו גם חמץ. והלילה הזה כולו מצה. והתשובה, דמכיון שהיינו עבדים לפרעה, לבחי' רוב של מצרים, צריכים בתחלה להשבינו מכל וכל, ולכן הי' רק איזוב בלי שום עץ ארז. ורק אחר שנרפאין מנגע הגאות, מותר לשלב מעט שמיינית שבשמיינית למאן דמתיה, ולהר"מ שפוסק לא מני' ולא מקצתי, עכ"פ בחיבונות שרי.

ועי' באוה"ח בפרשתן דנגאלו בזכות שלא הי' בהם בעלי לה"ה, שהרי י"ב חודש לא גילו על ענין שאילת הכלים שעתידין לצאת ממצרים. וע"ש שגאולה העתידה ג"כ בזכות שיתוקן עון זה. וכ"כ בכלי יקה בסוף הדרוש הזה. ועי' באוה"ח הק' דשחיטת הציפור מרמז למשיח בן יוסף. ומה שהוא רומז לכלי חרס, שצריך שבירה, על המים החיים, היינו לפי שאין בו תורה.

יעמוד על הברכה מצדיקי הרבים
שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' משה יעקב זולדאן שליט"א
והחנן הר"ר יהודה ווייס הי"ו
להגל הולדת הנבד - הבן למזל טוב
ויה"ד שיראו מנמו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא
וטורא מעליא וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' דוד משה רובינשטיין שליט"א
להגל היכנסת בנו ג"י
לעול תורה ומצוות בשעט"מ
ויה"ד שיראה מנמו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא
וטורא מעליא וכט"ס אב"ר

ונראה כונתו עפ"ד הגמ' ערכין הנ"ל, שאילו היו בעלי תורה, הי' ניצולין ע"י עץ חיים מרפא לשון, רק מכיון שחסר זה, הוצרכו לשבירה כדין עם הארץ, ולכן לקח משיח בן יוסף על עצמו לכפר על הדור.

ועפ"ז י"ל דלכן במצרים לא הי' עץ ארז רק אגודת איזוב, דרק כשיש גם תורה מותר להשתמש גם בשמיינית שבשמיינית, דהתורה מגנא. אבל כשהיינו עבדים לפרעה, בלי תורה, אז רק שבירת הלב מועט כדאיתא בערכין ל"ו לענין ע"ה.

התיקון האפשרי ע"י תשובה

והנה בהפטרה, וערבה לד' מנחת יהודה וגו', ולפני זה כתוב **"וישב מצרף וטיהר את בני לוי חזיקק אותו כזהב וככסף וגו'."** ואע"פ שמפרשים דהכונה לכהנים, יתכן לפרש על בני לוי דארז"ל במס' חולין (קלא) דעזרא קנס אותם על שלא רצו לעלות לארץ ישראל בבית שני, ונחלקו אם נותנים מעשרות רק לכהן או גם לכהן. ונמצא שהי' תרעומת עליהם שלא נזדרזו לעלות. אמנם יש מפרשים שהיו קצוצי בהונות ולא יכלו לשיה. ויתכן שעקב זה גם האחרים נמנעו מלעלות עד שיהי' התיקון השלם.

והנשיאים שלא נזדרזו בחנוכת המשכן ונחסר להם י' בשמם דכתי' "והנשיאים", עי' בחידושי הרי"ם ב' הסברים אמאי הי' חסר להם הנקודה היהודית, או משום שזריזות היא הנקודה, או שהתחברות עם כלל ישראל היא הנקודה. ויתכן שזה תלוי בזה. כי רק ע"י התחברות עם כלל ישראל מתגבר כח הנשמה על הגוף החמרי.

והנה הלויים שלא נזדרזו לעלות, לעתיד יתגלה טובם ויופים, ולא יתימא שא"א לתקן חטא הגאווה והפיגור, והחמצת המצוה בזריזות, שגורם חמץ ע"י חסרון זריזות, אלא כמו שהנשיאים זכו לתקן זאת בחנוכת המשכן, כן יערב התיקון של בני לוי. וזהו "והיו לד' מגישי מנחה בצדקה", שיערב מנחתם כמו שערבה מנחת הנשיאים בשנים קדמוניות. כי ודאי הצדק עם הרוכל, שטען שמועיל לתקן פגם הגאווה ולה"ה, וכמו שהיו בימי הנשיאים, וכמו שהיו בימי פסח מצרים, שתקנו בעת הקרבת קרבן פסח, ענין פה סח, וענין הגאווה ע"י האיזוב הרומו לענוה, חכו לגאולה, ונתגלה שכל העבודה זרה לא הי' רק לפנים, וכן יתגלה שהלויים לא נתעצלו מחמת פיגור ולה"ר או התנשאות, רק שרצו לחזות בתיקון השלם.

והפסוק מרמז שמועיל תשובה גם לחטא זה. שנא' וקרבתי אליכם למשפט, ומונה שם פגם בין אדם לחבירו עם פגם "ולא יראוני" שהוא

בין אדם למקום, כי הכל אחד כנ"ל. אמנם מסיים "שובו אלי ואשובה אליכם", ומנין שתקובל התשובה, "הביאו את המעשר אל בית האוצר" ואפילו לבני לוי שחזרו בהם, ויפתחו לכם שערי שמים ויושפע עליכם שפע עד בלי ד', ותבנינו מזה שהתשובה מועלת ומתקנת הכל, ונעשים ישראל נקיים וזכים כזהב וככסף.

נסא דנחמתא

מלב כואב ודואב על שבר בת עמי
הננו לשגר בזה כוס תנחומין
להגאון הגדול מעוז ומגדול
מרבץ תורה והוראה

הגאון הצדיק ר' אפרים פישל מוטצען שליט"א

רב קריית הבעש"ט
פתח תקווה יצ"ו

מחותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בשבתו בעמק הבנא על פטירת אביו
הרב החסיד המפואר איש האשכולות
הרב יוסף זונדל זללה"ה

המקום ינחמו ואת כל בני המשפחה הרוממה
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ובמהרה נזכה
היום כולנו חיים, לגאולת עולם בב"א

ושם אשה גדולה

בצער רב וביגון קודר כואבים ודואבים
אנו, את פטירת הרבנית הצדקנית
מפורסמת במעשיה ופעולותיה
הטובים, בת קדושים נטעה והבריכה
בכרם בית ישראל דורות ישרים
ומאירים לה' ולתורתו בדרך אבוה"ק

הרבנית הצ'

מרת חנה גולדמן ע"ה

א"ח נש"ת

הרב הצדיק ר' יוסף זללה"ה
בן הרה"ק מהר"ם מזוועהיל זי"ע

מביעים אני בזה תנחומים לבניה הרהגה"צ
שליט"א ולכל המשפחה החשובה
בעל הנחמות ירפא שברכם וינחמכם ובלכת
בדרכיה הישרים תמצאו נוחם

נשבה ארון הקודש

בצער גדול ובלב קרוע ומורתח מבכים אנו מרה
את הסתלקותו לשמי רום של האי צדיק וקדוש
משיירי כנסת הגדולה עבד את קונו בסילודין כחד מקמאי
עמוד האמת והענוה

זקן האדמורי"ם

**כ"ק מרן אדמו"ר מווערדאן זצוקללה"ה
חתנו של כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע**

אשר דבק בו ובאורחותיו בכל ליבו ונפשו
שנסתלק בחטף למגינת כל לב דוי וכל ראש לחלי

המקום ינחם את בניו וכל יוצ"ח על שברם ואבלותם
וינחם את כל עמו בית ישראל הנכאב ונדאב בנחמת עולם
ויאמר לצרות עמו ישראל די וישלח לנו משיחנו הולך תמים בב"א

**וכל בית ישראל יבנו את השריפה אשר שרף ה'
קשה סילוקן של צדיקים כשריפת בית אלוקנו**